

eerste zondag van de veertigdagentijd B
18 februari 2018

Afgelopen woensdag – Aswoensdag – zijn we de veertigdagentijd ingegaan. Veertig dagen gaan we op weg naar Pasen. Een reis met Jezus en achter Hem aan. Horend wat een leerling hoort. Leren luisteren, opnieuw of misschien voor het eerst, naar zijn stem in ons bestaan. Veertig dagen van vasten en inkeer, maar ook: veertig dagen tijd. Tijd om te ontmoeten, te herademen, te leven.

We zijn dus alweer enkele dagen onderweg, en de liturgie nodigt ons uit om terug te keren naar het begin. Geen wonder dat daarvoor ook het Bijbelboek van het Begin wordt opengeslagen: het boek Genesis. We vinden er verhalen over Gods droom van deze wereld, en ook over dromen van mensen, en hoe die beelden van God en van mensen zich tot elkaar verhouden.

Alle begin komt van God, zo klinkt het in het wit tussen de regels, en is bij Hem tot in eeuwigheid. In het begin bezag Hij alles wat Hij scheppend tot stand had gebracht. En Hij zag dat het goed was. En van de mens zag Hij zelfs dat die heel goed was. Zijn eigen beeld en gelijkenis, man en vrouw, elkaar gegeven tot zegen en tot reisgenoot. Een hoopvol en goddelijk begin.

Maar niet alles blijft bewaard zoals oorspronkelijk bedoeld, niet alles paradijselijk, schoon en licht. Er is ook kwaad in de wereld, en mensen blijken te kunnen kiezen voor de donkere kant van het leven. Het wordt van kwaad tot erger. En God? Hij blijft niet onbewogen. Het verhaal vertelt ons dat Hij spijt kreeg dat Hij de aarde gemaakt had. Dat Hij verdrietig was om wat Hij alom zag gebeuren. De wereld – zijn werk, zijn oogappel – keerde zich tegen Hem. En Hij wilde opnieuw beginnen, een ervaring die we allemaal kunnen delen. Je bent met iets begonnen, op weg gegaan, maar na een veelbelovende start gebeurt er iets waardoor je spijt krijgt en het liefst een punt zet achter de onderneming dan opnieuw een poging te wagen.

Maar toch blijft een kleine rest bewaard: Noach, met zijn gezin, en van elke diersoort één paar. En dus is er de mogelijkheid tot voortplanting en nieuw leven. De naam Noach is overigens verwant aan het Hebreeuwse woord voor ‘genade’. En zou die genade werkelijk alleen Noach en de zijnen gelden? Misschien mogen we in dit verhaal ook lezen, hoe God genadig met ieder mens opnieuw wil beginnen, met heel zijn volk. De bijbel blijkt niet primair een theologisch boek van mensen over God, maar eerder een antropologisch boek van God over ons mensen. Niet de menselijke visie op God komt erin als eerste naar voren, maar bovenal Gods kijk op mensen. En al kunnen wij mensen God niet zien, we lezen en leren huiverend hoe wij door Hém worden gezien. Het verhaal over Noach die genade vond in Gods ogen, en met hem over een volk dat genade ontmoette op een allereigenst ogenblik in de geschiedenis, herinnert ons aan die God, die de wereld niet begeven wil, die het menselijk bestaan niet kan vergeten, die geen punt

wil zetten achter het grote verhaal van zijn volk. Het is een geloofsverhaal, met als inzet de relatie tussen God en zijn volk, hoe Hij hartstochtelijk zoeken blijft naar mensen, in de hoop dat zij hun hart openen.

Met zijn volk, met mensen, met u en met mij, wil God een nieuw begin maken. Hij wil ons herscheppen, lijkt het verhaal te willen zeggen. Nee, de Schrift is geen geschiedschrijving, over wat toen en ooit is gebeurd. Het Woord gebeurt steeds opnieuw, telkens wanneer wij het lezen, telkens wanneer wij het horen. Dat nieuwe begin neemt vandaag een aanvang. God blijft scheppen, blijft ademen, Hij die niet varen laat het werk van zijn handen, bezielt en bewoont ons gedurig.

In de tweede lezing laat Petrus dit uitkomen door het verhaal te betrekken op de doop. Het water van de grote vloed legt hij uit als een voorafbeelding van ons ondergedompeld worden in het water van de doop. En dat brengt de vertelling van Noach dicht bij het verhaal van ons eigen leven.

Wij zijn ook ooit gedoopt, aangeraakt, gezalfd door de Geest. Dat is een grote genade in je leven, maar tegelijk doet het ook een appèl op ons geweten, steeds weer. Mens, wie ben je? Wat doe je met het geschenk van het leven? Wat is er van je geworden? Eigenlijk zegt de brief van Petrus ons: ook met jou maakt God een nieuw begin. Iedere tijd opnieuw. Want in de doop ben je met God verbonden, en telkens wanneer je je eigen doop in herinnering brengt, wordt als het ware de boog van Gods verbond met ons mensen opnieuw zichtbaar in de wolken. In de doop die we hebben ontvangen, hebben hemel en aarde in ons elkaar geraakt. Dat is het werk van de heilige Geest.

En het is diezelfde Geest, die ook Jezus heeft bewogen zich in de woestijn terug te trekken. De evangelist Marcus vertelt ons niet veel over die tijd. Maar wel dat het een periode was van zowel beproeving als van genade. Het waren moeilijke dagen, maar er vond ook een soort herschepping plaats. En als begenadigd mens – gelouterd en beproefd, maar ook gezegend en herboren, gaat Jezus zijn openbare leven, zijn publieke optreden tegemoet. Hemel en aarde zullen opnieuw elkaar naderkomen: de tijd is vervuld en het rijk Gods is nabij.

En wij, vandaag hier bijeen met heel het verhaal van ons leven, wij verbinden ons opnieuw aan God en we bekennen ons ook opnieuw tot elkaar. En dat doen we in het weten dat God zelf als eerste naar ons heeft gezocht, en ons heeft gezien. Te midden van wat ons overkomt, is Hij aanwezig, Hij kent onze tranen, onze wanhoop, ons niet meer weten. In Jezus, zijn geliefde Zoon heeft Hij dat heel bijzonder en uitdrukkelijk laten zien. Net als eertijds de boog in de wolken is Hij het zichtbaar teken van Gods barmhartigheid en trouw. Mogen wij dan in deze veertigdagentijd, bemoedigd en gesterkt, nieuwe wegen inslaan die naar leven leiden en toekomst voor allen.